📋 צנצנת החיסכון: כמה שבועות עד המטרה?

כיתה ג' · 💰 חינוך פיננסי · 45 דק' · מערך שיעור למורה · לפי מעגל הלמידה

מטרה מרכזית: התלמידים/ות יחשבו בעזרת חילוק כמה שבועות נדרשים כדי להגיע למטרת חיסכון, כאשר נתונים סכום המטרה והסכום השבועי. הם/ן ינמקו כיצד קנייה בדרך משנה את מספר השבועות.

מטרות אופרטיביות:

- התלמידים/ות ירשמו בטבלת שבועות את הסכום המצטבר אחרי כל שבוע, בעזרת הסימולטור "צנצנת החיסכון".
- התלמידים/ות יחשבו את מספר השבועות למטרה בתרגיל חילוק (מטרה ÷ סכום שבועי). כשיש שארית, הם/ן יעגלו כלפי מעלה ויסבירו מדוע.
- התלמידים/ות ישוו בין שתי תוכניות חיסכון (סכום שבועי שונה, או עם קנייה בדרך ובלעדיה) ויקבעו איזו מגיעה מוקדם יותר.
- התלמידים/ות יגדירו דחיית סיפוקים במילים שלהם/ן ויתנו דוגמה אחת מהסימולטור או מחייהם/ן.

עיגון בתוכנית הלימודים: חינוך פיננסי ליסודי – חיסכון, תכנון לפי מטרה ודחיית סיפוקים (תוכנית "חוסכים בעצמנו", כיתות ג'–ו'). מתמטיקה כיתה ג' – חילוק, כולל חילוק עם שארית בתחום לוח הכפל.

מקור: פורטל עובדי הוראה – חינוך פיננסי יסודי, מרחב פדגוגי, משרד החינוך – https://pop.education.gov.il/

ידע קודם: לוח הכפל וחילוק בתחום לוח הכפל. · היכרות עם מטבעות ושטרות ועם הסימן ₪. · קריאה ומילוי של טבלה פשוטה.

מושגים: חיסכון · מטרת חיסכון · סכום שבועי · סכום מצטבר · פיתוי · דחיית סיפוקים · חילוק עם שארית

חומרים: הסימולטור "צנצנת החיסכון" שבעמוד (מחשב או טאבלט לכל זוג) · צנצנת שקופה ומטבעות מצוירים להמחשה בלוח · טבלת שבועות מהדף להדפסה · דף העבודה לתלמיד – כיתה ג', משימה 1 (ללא שינוי) · כרטיסי יציאה מודפסים

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

מטרה	פעילות	עדות להשגה
רישום הסכום המצטבר בטבלת שבועות	התנסות בזוגות בסימולטור ורישום בטבלה	טבלת השבועות של הזוג מלאה ונכונה עד להשגת המטרה
חישוב מספר השבועות בחילוק, כולל שארית	המשגה (אני מדגימה – נעשה יחד – עכשיו לבד) ויישום במשימה 1	שאלה 1 בכרטיס היציאה ותרגיל 45 ÷ 10 בשלב "עכשיו לבד"
השוואה בין שתי תוכניות חיסכון	דיון בהמשגה על השפעת קנייה בדרך, ושאלת ההשוואה ביישום	שאלה 2 בכרטיס היציאה: מספר השבועות עם הקנייה ובלעדיה
הגדרת דחיית סיפוקים ומתן דוגמה	סיכום – משפט רפלקציה	משפט בעל פה או בכתב עם דוגמה לפיתוי שנדחה

מהלך השיעור

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **5 דק'**	*איתור ידע קודם על חיסכון ועל חילוק* 1. המורה מציבה צנצנת ריקה ושואלת: "רוני רוצה כדור ב־60 ₪. יש לו 0 ₪, והוא מקבל 10 ₪ בשבוע. נשער: אחרי כמה שבועות יוכל לקנות?" 2. "איך הגעתם להשערה? מי ספר, ומי השתמש בתרגיל?" 3. המורה רושמת את ההשערות בלוח ואומרת: "נבדוק אותן בהתנסות." **התלמידים:** משערים ורושמים מספר על פתק · מסבירים לבן/בת הזוג איך הגיעו להשערה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: 6 שבועות, "ספרתי 10, 20, 30... עד 60". • תפיסה שגויה: "60 שבועות", כלומר ערבוב בין הסכום למספר השבועות ← תגובת המורה: "כמה כסף נכנס לצנצנת בשבוע אחד? ובשבועיים?"

2. התנסות **12 דק׳**	*התנסות בצבירת כסף שבוע אחר שבוע לפני ההגדרה* 1. המורה מדגימה פעם אחת על המסך: בוחרים מטרה וסכום שבועי, לוחצים "עוד שבוע" ורושמים בטבלה. 2. המורה קובעת תפקידים בזוג: אחד/ת לוחץ/ת והשני/ה רושם/ת, ומחליפים אחרי כל מטרה. 3. בזמן הסבב שואלת: "מה קרה למספר השבועות כשקניתם את הפיתוי?" **התלמידים:** בזוגות בוחרים מטרה וסכום שבועי ומשלימים טבלת שבועות. · כשמופיע פיתוי מחליטים אם לקנות ורושמים בטבלה "קנינו" או "ויתרנו". · מנסים מטרה שנייה עם סכום שבועי אחר. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "קנינו גלידה ולקח לנו עוד שבוע". • תפיסה שגויה: "הפיתוי לא משנה, ממשיכים לחסוך" ← תגובת המורה: "בדקו בטבלה: כמה היה בצנצנת לפני הקנייה, וכמה אחריה?"
3. המשגה **10 דק׳**	*הגדרת חיסכון ודחיית סיפוקים והמשגת החישוב מטרה ÷ סכום שבועי* 1. הגדרות בלוח: "חיסכון – כסף ששומרים ולא מוציאים, כדי להשתמש בו בהמשך. דחיית סיפוקים – לוותר על משהו שרוצים עכשיו, כדי להשיג מטרה חשובה יותר בהמשך." 2. אני מדגימה: "60 ₪ ÷ 10 ₪ בשבוע = 6 שבועות. אני בודקת בטבלה: אחרי 6 שבועות יש 60 ₪." 3. נעשה יחד: "מטרה 40 ₪, חוסכים 5 ₪ בשבוע. מה התרגיל?" (40 ÷ 5 = 8) 4. עכשיו לבד: "מטרה 45 ₪, חוסכים 10 ₪ בשבוע. כמה שבועות?" 5. המורה שואלת: "רוני קנה בדרך ממתק ב־10 ₪. כמה שבועות יידרשו עכשיו? למה?" **התלמידים:** פותרים יחד בלוח · פותרים לבד את 45 ÷ 10 ומציגים על הלוחית · מנמקים את התשובה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "45 ÷ 10 = 4 ושארית 5, אז צריך 5 שבועות". • תפיסה שגויה: "4 שבועות" ← תגובת המורה: "כמה יש אחרי 4 שבועות? מספיק ל־45?" (40 ₪ – חסרים 5 ₪, ולכן צריך שבוע נוסף) • תשובה צפויה לממתק: "7 שבועות, כי הוצאנו סכום של שבוע שלם". **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • נימוק: למה כשיש שארית צריך להוסיף שבוע ולא להשמיט אותו? • הכללה: מה קורה למספר השבועות כשהסכום השבועי גדל? ומה קורה כשהמטרה גדלה?
4. יישום – ביצועי הבנה **11 דק׳**	*תכנון חיסכון אישי בהקשר חדש* 1. "פתחו את משימה 1 בדף העבודה. בחרו מטרה אישית, קבעו סכום שבועי והשלימו טבלה." 2. "מי שסיים/ה: בנו תוכנית שנייה עם סכום שבועי אחר והשוו ביניהן." 3. המורה עוברת בין התלמידים/ות ובודקת את התרגיל ואת הטבלה. **התלמידים:** משלימים את משימה 1 · כותבים תרגיל חילוק ובודקים אותו בטבלה · משווים בין שתי תוכניות **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "מטרה 30 ₪, 5 ₪ בשבוע – 6 שבועות". • תפיסה שגויה: התלמיד/ה בוחר/ת סכום שבועי גבוה מהמטרה ומתבלבל/ת ← תגובת המורה: "כמה כסף באמת אפשר לחסוך בשבוע? נסו סכום קטן יותר מהמטרה." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • השוואה: איזו משתי התוכניות שלך מתאימה לך יותר, ומדוע? יש בה ויתור?

5. סגירת המעגל – הערכה וסיכום **7 דק׳**	*סיכום, רפלקציה וכרטיס יציאה* 1. "מה עזר לכם לא להתפתות בסימולטור?" 2. "השלימו את המשפט: דחיית סיפוקים היא..." 3. המורה מחלקת כרטיס יציאה (4 דקות). **התלמידים:** משתפים שתיים–שלוש תשובות · משלימים את כרטיס היציאה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "חשבתי כמה שבועות עוד יתווספו אם אקנה". **כרטיס יציאה:** נועה רוצה ספר ב־48 ₪ וחוסכת 8 ₪ בשבוע. 1) כמה שבועות תחסוך? 2) אם תקנה בדרך ממתק ב־8 ₪, כמה שבועות יידרשו? למה? • תרגיל נכון: 48 ÷ 8 = 6 שבועות • עם הקנייה: 7 שבועות • נימוק: הקנייה "לקחה" סכום של שבוע אחד מי שטעה/תה בחילוק יתרגל/תרגל בשיעור הבא עם צנצנת וטבלה מוחשית. מי שטעה/תה רק בנימוק יחזק/תחזק אותו בשיחה קצרה על פיתויים. מי שהצליח/ה יעבור/תעבור לשאלת ההעשרה של הוצאה קבועה כל שבועיים.

התאמה לשונות

תמיכה	• מטבעות מצוירים וצנצנת: מוסיפים 10 ₪ בכל שבוע וסופרים בקפיצות. • טבלת שבועות חלקית עם השורה הראשונה מלאה. • מטרות עד 50 ₪ וסכומים שבועיים של 5 ₪ או 10 ₪ בלבד. • כרטיס עם בנק מילים: חיסכון, מטרה, פיתוי, ויתור.
ליבה	• משימה 1 בדף העבודה, כולל תרגיל חילוק ובדיקה בטבלה.
העשרה	• חוסכים 15 ₪ בשבוע ומוציאים 5 ₪ בסוף כל שבוע שני. מתי יגיעו ל־100 ₪? (תשובה: אחרי 8 שבועות.) למה התרגיל 100 ÷ 15 לא מספיק כאן? • מחליטים מתי כדאי לוותר על פיתוי ומתי לא, ומנמקים במשפט.

מחוון

- כתיבת תרגיל חילוק נכון מתוך נתוני המטרה והסכום השבועי
- טיפול נכון בשארית: עיגול מספר השבועות כלפי מעלה
- השוואה נכונה בין תוכנית עם קנייה בדרך לתוכנית בלעדיה
- הגדרת דחיית סיפוקים עם דוגמה מתאימה

רב-תחומיות

- מתמטיקה: חילוק עם שארית בתחום לוח הכפל ובדיקתו בכפל. התלמידים/ות מפעילים/ות את המיומנות בכל חישוב בשיעור.
- כישורי חיים: קבלת החלטה מול פיתוי ואחריות אישית לתוכנית החיסכון.

📋 לפני הכסף: סחר חליפין, והאנשים על השטרות

כיתה ג' | 💰 חינוך פיננסי | 45 דק' | מערך שיעור למורה · לפי מעגל הלמידה

מטרה מרכזית: התלמידים/ות יסבירו, בעזרת דוגמה ממשחק "שוק בלי כסף", קושי אחד בסחר חליפין ואיך כסף פותר אותו. הם/ן יתאימו את ארבעת שטרות סדרה ג' לדמות, לערך ולצבע.

מטרות אופרטיביות:

- התלמידים/ות יתארו קושי שחוו בהחלפת סחורות במשחק.
- התלמידים/ות ישוו בין סחר חליפין לקנייה בכסף וינמקו מדוע כסף מקל על המסחר.
- התלמידים/ות יתאימו את השטרות: 20 ₪ – רחל המשוררת (אדום), 50 ₪ – שאול טשרניחובסקי (ירוק), 100 ₪ – לאה גולדברג (כתום), 200 ₪ – נתן אלתרמן (כחול).
- התלמידים/ות ישערו וינמקו מדוע נבחרו משוררים/ות להופיע על השטרות.

עיגון בתוכנית הלימודים: מולדת, חברה ואזרחות – "התפתחות הכסף" ו"נכיר את הדמויות על שטרי הכסף החדשים" (כיתות ב'–ד'). חינוך פיננסי יסודי.

מקור: פורטל עובדי הוראה – חינוך פיננסי, מולדת, חברה ואזרחות ליסודי, משרד החינוך – https://pop.education.gov.il/

ידע קודם: היכרות עם שטרות ומטבעות בשימוש יומיומי · מושג הקנייה והמכירה

מושגים: סחר חליפין · סחורה · כסף · ערך · בנק ישראל · שטר · סדרה ג'

חומרים: כרטיסי "סחורה" (ביצים, לחם, נעליים, סוס ועוד) · כרטיסי שטרות מצוירים (ציורים להמחשה, לא העתקים) · דף העבודה לתלמיד – כיתה ג', משימה 2 (ללא שינוי) · שיר קצר של לאה גולדברג מספר שירי הכיתה · סרטון הילימוד "מהי כלכלה?" מהעמוד, אופציונלי: מוקרן רק אחרי צפייה מקדימה של המורה, בקטע קצר של עד 3 דקות על החלפת סחורות. זהו ערוץ פרטי, ולכן החלופה המומלצת היא ספרוני "כסף קטן" של בנק ישראל. · כרטיסי יציאה

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

מטרה	פעילות	עדות להשגה
תיאור קושי בהחלפת סחורות	התנסות – משחק "שוק בלי כסף"	דיווח הזוג בסוף המשחק וחלק א' בכרטיס היציאה
השוואה בין סחר חליפין לקנייה בכסף	המשגה – סבב שני של המשחק עם כרטיסי כסף, ודיון	משפט "בלי כסף... / עם כסף..." בכרטיס היציאה
התאמת 4 שטרות לדמות, לערך ולצבע	יישום – משימה 2 בדף העבודה	4 התאמות נכונות בדף העבודה
השערה ונימוק לבחירת משוררים/ות	יישום וסיכום – קריאת שיר של לאה גולדברג ושאלת דיון	נימוק בעל פה בסיכום

מהלך השיעור

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **5 דק'**	*איתור ידע קודם על כסף ועל קנייה* 1. המורה מראה כרטיס שטר מצויר ושואלת: "מה אפשר לעשות עם זה? למה מוכר בחנות מסכים לקבל פיסת נייר?" 2. "נשער: איך קנו לחם לפני שהיה כסף?" **התלמידים:** משתפים השערות · רושמים השערה אחת בלוח הכיתה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "החליפו דברים". • תפיסה שגויה: "תמיד היה כסף" ← תגובת המורה: "נבדוק במשחק מה קורה כשאין כסף."

2. התנסות **12 דק'**	*חוויית הקושי בסחר חליפין לפני ההגדרה* 1. "כל אחד/ת מקבל/ת כרטיס סחורה וכרטיס 'מה אני רוצה'. מותר רק להחליף סחורה בסחורה. יש לכם 6 דקות." 2. אחרי הסבב: "מי הצליח/ה? מה היה קשה?" 3. "מי שיש לו/ה סוס ורוצה ביצה – האם זו החלפה הוגנת?" **התלמידים:** מסתובבים ומנסים להחליף · רושמים בטבלה קטנה: עם מי ניסיתי ומה קרה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "לא מצאתי מישהו שרוצה בדיוק את מה שיש לי". • תשובה צפויה: "סוס שווה יותר מביצה, ואי אפשר לחתוך סוס". • תפיסה שגויה: "פשוט לוקחים" ← תגובת המורה: "בשוק מחליפים בהסכמה של שני הצדדים. מה צריך כדי ששניכם תסכימו?"
3. המשגה **10 דק'**	*הגדרת סחר חליפין וכסף והמשגת תפקיד הכסף* 1. הגדרות בלוח: "סחר חליפין – החלפת סחורה בסחורה בלי כסף. כסף – אמצעי שכולם מסכימים לקבל תמורת סחורה, ויש לו ערך מוסכם." 2. אני מדגימה: "יש לי לחם ואני רוצה נעליים. בעל הנעליים לא רוצה לחם. בלי כסף אני תקועה. עם כסף אני מוכרת את הלחם למי שרוצה, ובכסף קונה נעליים." 3. נעשה יחד: סבב קצר של 2 דקות שבו כל אחד/ת מקבל/ת גם כרטיסי כסף. "מה השתנה?" 4. עכשיו לבד: "כתבו משפט: בלי כסף... / עם כסף..." 5. המורה מוסיפה: "בישראל בנק ישראל מנפיק את הכסף – השטרות והמטבעות." **התלמידים:** משחקים סבב שני עם כסף · משווים בין שני הסבבים · כותבים משפט השוואה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "עם כסף כל אחד מוכר למי שרוצה וקונה ממי שיש לו". • תפיסה שגויה: "לשטר יש ערך כי הנייר יקר" ← תגובת המורה: "הנייר עצמו זול. לשטר יש ערך כי כולם מסכימים לקבל אותו, ובנק ישראל אחראי עליו." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • השוואה: במה סחר חליפין וקנייה בכסף דומים, ובמה הם שונים? • הסקה: מה היה קורה אם חלק מהאנשים בשוק היו מסרבים לקבל כסף? 🎬 **סרטון:** הילימוד - כלכלה לילדים - פרק 1 | מהי כלכלה? (HiliMood - הילימוד) youtube.com/watch?v=qZtOtsSnE0Y
4. יישום – ביצועי הבנה **11 דק'**	*היכרות עם השטרות ועם הדמויות שעליהם* 1. המורה מציגה את 4 כרטיסי השטרות: "על השטרות של סדרה ג' מופיעים ארבעה משוררים ומשוררות." 2. "פתחו את משימה 2: התאימו כל שטר לדמות ולצבע." 3. המורה קוראת בקול שיר קצר של לאה גולדברג ושואלת: "איזו מילה או תמונה מהשיר נשארה איתכם?" **התלמידים:** משלימים את משימה 2 · מקשיבים לשיר ומשתפים מילה אהובה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: 20 – רחל, 50 – טשרניחובסקי, 100 – לאה גולדברג, 200 – אלתרמן. • תפיסה שגויה: "הדמויות הן ראשי ממשלה" ← תגובת המורה: "בסדרה הזאת נבחרו משוררים ומשוררות. מה מלמדת הבחירה הזאת?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • נימוק: למה לדעתכם בחרו משוררים ומשוררות להופיע על השטרות? את מי הייתם בוחרים/ות, ומדוע?

5. סגירת המעגל – הערכה וסיכום **7 דק'**	*סיכום וכרטיס יציאה* 1. "מה היה הכי קשה בשוק בלי כסף?" 2. המורה מחלקת כרטיס יציאה (4 דקות). **התלמידים:** משתפים תשובה בסבב קצר · משלימים את כרטיס היציאה **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "קשה למצוא מישהו שרוצה בדיוק את מה שיש לי". **כרטיס יציאה:** דני רוצה חלב ויש לו נעליים. 1) מה הבעיה אם אין כסף? 2) איך כסף עוזר לו? 3) מי מופיע/ה על שטר 100 ₪? • מתאר/ת קושי: קשה למצוא מי שרוצה בדיוק את הסחורה, או שהערכים לא שווים • מסביר/ה שכסף מקובל על כולם: מוכרים בכסף וקונים בכסף • לאה גולדברג מי שלא הסביר/ה את תפקיד הכסף ישחק/תשחק בשיעור הבא סבב מודרך של המשחק בקבוצה קטנה. מי שטעה/תה בשטרות יתרגל/תרגל במשחק זיכרון של כרטיסי שטרות. מי שהצליח/ה יתחיל/תתחיל את מחקר ההעשרה.

התאמה לשונות

תמיכה	• משחק עם 4 סחורות בלבד וכרטיסי תמונה. • בנק מילים בלוח: סחורה, החלפה, כסף, ערך. • פתיח משפט כתוב: "בלי כסף... / עם כסף..." • כרטיסי שטרות צבעוניים להתאמה במגע לפני הכתיבה בדף.
ליבה	• משימה 2 בדף העבודה ומשפט השוואה.
העשרה	• מחקר קצר: מי מופיע על שטר 50 ₪ ומה כתב? מוצאים שיר אחד ומסבירים מה הוא מספר על הכותב. • מתכננים שטר כיתתי: איזו דמות הייתם בוחרים/ות, ומה הנימוק?

מחוון

- תיאור קושי ממשי בסחר חליפין מתוך המשחק
- הסבר תפקיד הכסף כאמצעי מוסכם
- התאמה נכונה של 4 שטרות לדמות, לערך ולצבע
- נימוק אישי לבחירת דמויות לשטרות

רב-תחומיות

- מולדת, חברה ואזרחות: התפתחות הכסף והכרת השטרות שמנפיק בנק ישראל – הלב של השיעור.
- ספרות: קריאת שיר קצר של לאה גולדברג והבעת תגובה אישית. הקריאה מעניקה משמעות לדמות שעל השטר.